

Handläggare
Martina Söderman
Telefon: 08-508 01 879

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Anhörig- och objektanställningar inom hemtjänst i Stockholm Stad

Remiss från kommunstyrelsen (KS-dnr 152-055-2016)

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen

Patrik Derk
Stadsdelsdirektör

Annika Björklund
t.f. verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Mot bakgrund av en av äldreförvaltningen genomförd utredning föreslås att anhörig- och objektanställningar inom hemtjänst i princip upphör i staden fr.o.m. den 1 januari 2017.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar äldreförvaltningens utredning och äldrenämndens förslag att inte längre möjliggöra anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänst. I Rinkeby-Kista är andelen anhörig- och objektsanställda hög. Stadsdelsförvaltningens erfarenheter överensstämmer med vad som framkommer i äldreförvaltningens tjänsteutlåtande, d.v.s. att anhörig- och objektsanställda ofta saknar adekvat utbildning och att möjligheten till kompetensutveckling i många fall brister. Det är väsentligt att god och kontinuerlig insyn finns i arbetet för att kunna säkerställa äldreomsorg av god kvalitet. Utredningen konstaterar att den insynen för närvarande inte finns i vissa avseenden och att staden haft svårt att säkerställa att den enskilda getts beviljat stöd.

Bilagor

1. Protokollsutdrag äldrenämndens 2016-06-14
2. Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande 2016-05-05

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat det av äldreförvaltningen upprättade tjänsteutlåtandet ”Anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänst i Stockholms Stad” till stadsdelsnämnderna Farsta, Skärholmen, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista samt till stadsledningskontoret. Remisstiden sträcker sig till den 1 september 2016.

Anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänst i Stockholms Stad

En i äldreförvaltningens tjänsteutlåtande intagen sammanfattning är av följande lydelse.

”I takt med att allt fler svårt sjuka vårdas i hemmet har hemtjänstens arbete förändrats, det ställs allt högre krav på personalens kompetens och yrkeskunskap. Under åren har kraven på personalens kompetens, oavsett anställningsform, höjts i förfrågningsunderlaget vid upphandling av hemtjänstutförare för att säkerställa kvaliteten inom vården och omsorgen som staden erbjuder. Trots omfattande utbildningsåtgärder inom äldreomsorgen har det varit svårt att höja utbildningsnivån inom hemtjänsten. Av stadens verksamhetsuppföljningar och granskningar av hemtjänstutförare framgår att antalet anhörig- och objektsanställningar är tämligen omfattande bland ett antal utförare. Anhörig- och objektsanställda är närstående eller andra personer som anställs för att utföra hemtjänstinsatser hos endast en person.

Av granskningen framgår att anhörig- och objektsanställda oftast har tidsbegränsade anställningar och arbetar deltid, de saknar adekvat utbildning och har bristande kunskaper i svenska språket. De arbetar ensamma och träffar sällan ledning och annan personal. Dokumentationen av planering och genomförande av arbetet är ofta bristfällig. Av rapporteringen i ParaGå framkommer att såväl anhörig- som objektsanställda ofta arbetar veckans alla dagar året runt. Arbetstidslagen följs således inte.

I budget 2016 tog kommunfullmäktige beslut om att nyanställning av anhörig- och objektsanställningar i hemtjänst upphör från och med 1 januari 2016.

För att få en helhetsbild av situationen har äldreförvaltningen utrett anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänsten i Stockholms stad. Äldreförvaltningen har även studerat andra kommuner runt Stockholm och i övriga landet. Där framkommer det att många kommuner har valt att avslutat denna anställningsform.

Äldreförvaltningen föreslår att anhörig- och objektsanställning inte ska tillåtas i Stockholms stad. Vidare föreslår äldreförvaltningen stöd till de som har varit anhörig- och objektsanställda i form av utbildningsinsatser. En sådan satsning skulle innebära en kvalitetshöjning i den dagliga livsföringen för den enskilde. Hemtjänsten i ordinärt boende har kommit att utgöra en allt viktigare del av äldreomsorgen. Från att varit en verksamhet med tyngdpunkt på serviceinsatser bedriver hemtjänsten idag omfattande omvårdnad i den enskildes hem. Allt detta ställer krav på en högre kompetens hos all hemtjänstpersonal.

En av de viktigaste frågorna inom äldreomsorgen idag är hur hemtjänsten kan utvecklas så att den blir en attraktiv arbetsmarknad. Den utredning som äldreförvaltningen genomfört ”Utveckling av hemtjänst” (ÄN dnr 350-187/2016) visar att målet med utvecklingsarbetet inom hemtjänsten har varit att öka den enskildes inflytande, förbättra samverkan runt den enskildes behov samt att öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen. Vidare är det viktigt att hemtjänstpersonalen kan tillmötesgå den enskildes dagsaktuella behov och önskemål. En förutsättning för detta är dock att personalen har den kompetens som krävs och är trygg i sin profession. Om hemtjänsten ska klara sitt uppdrag i framtiden krävs såväl kompetens som rimliga anställningsvillkor.”

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande bifogas i dess helhet (bil 2). Även protokollsutdrag från äldrenämndens behandling av ärendet bifogas (bil 1).

Förvaltningens synpunkter

I budget för 2016 beslutade kommunfullmäktige att nyanställning av anhörig- och objektsanställningar i hemtjänst ska upphöra från 1 januari 2016. Detta beslut föregicks av en remissbehandling av anhörig- och objektsanställningar där Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd deltog. Nu har äldreförvaltningen genomfört en utredning som godkänts av äldrenämnden varför en förnyad remissbehandling genomförs.

Äldrenämnden föreslår bl.a. att anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänsten i Stockholms stad ska upphöra fr.o.m. den 1 januari 2017. Anställning av anhörig kan endast tillåtas om synnerliga skäl föreligger.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar äldreförvaltningens utredning och äldrenämndens förslag att inte längre möjliggöra anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänst. I Rinkeby-Kista är andelen anhörig- och objektsanställda hög. Stadsdelsförvaltningens erfarenheter överensstämmer med vad som framkommer i äldreförvaltningens tjänsteutlåtande, d.v.s. att anhörig- och objektsanställda ofta saknar adekvat utbildning och att möjligheten till kompetensutveckling i många fall brister.

Det är väsentligt att god och kontinuerlig insyn finns i arbetet för att kunna säkerställa äldreomsorg av god kvalitet. Utredningen konstaterar att den insynen för närvarande inte finns i vissa avseenden och att staden haft svårt att säkerställa att den enskilda getts beviljat stöd. Att upphöra med anhörig- och objektsanställningar ökar möjligheterna till insyn i verksamheten och förutsättningarna för att medarbetare behandlas likvärdigt i fråga om kompetensutveckling och delaktighet på arbetsplatsen.
